

Czernikowo - miejscowość na Ziemi Dobrzyńskiej, blisko 3 tys. mieszkańców, w powiecie toruńskim woj. kujawsko-pomorskim na trasie Toruń– Lipno. Nazwa pochodzi od Czyżnika. Wieś z XIII w., już w 1309 roku była siedzibą parafii, należała do biskupów płockich do XVIII w., potem do hr. Antoniego Norberta Nałęcz, w poł. XIX w. do Zielińskich, h. Świnka, Rościszewskich h. Jastrzębiec. Szybki rozwój wsi nastąpił w I poł. XX w. wraz z rozwojem kolei, siedzibą gminy.

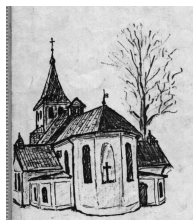

Pomnik, obelisk (> 0,0 km) nauczycieli pomordowanych w czasie II wojny - przy budynku szkoły podstawowej.

Plebania – (> 0,5 km) z poł. XIX w., neoklasycystyczna – eklektyczna. Kilka stuletnich domów w centrum wsi, budynek stacji kolejki wąskotorowej.

Kościół p. w. św. Bartłomieja (> 0,6 km) był budowany w połowie XIV w. (przyjmuje się datę 1366) z fundacji biskupów płockich w stylu gotyckim. Wielokrotnie przebudowywany (1641, 1904) i odnawiany (1719, 1798, 1880, 1966), cz. regotyżowany, zachował oryginalne fr. gotyckie, wewnątrz zaś nabrało charakteru barokowo-ludowego.

Korpus na planie prostokąta, wieża czworoboczna ze skarpami, blendami i portalem; do niej dobudowana cylindryczna wieżyczka schodkowa z wejściem na chór i do dzwonów. Prezbiterium orientowane na wschód, wydłużone, z dobudowanymi kapliczkami i zakrystiami, zbarokizowane.

W ścianie południowej zarys pierwotnego okna ostrołukowego, XVI-wieczne inskrypcje nagrobne, gmerki i dołki zarazowe. Wnętrze zbarokizowane, sklepienie pozorne kolebkowe, polichromia z 1908 roku, częściowo przemalowana. Wystrój barokowy (chrzcielnicza, feretron, krucyfiks) i XX-wieczny.

Ołtarz główny barokowy z XVIII w., w ołtarzu rzeźby św., Bartłomieja, Mateusza, obraz Ukrzyżowania oraz otoczony niegdyś kultem **obraz Matki Boskiej Czernikowskiej** z Dzieciątkiem, w żelaznej sukience, z II poł. XVII w.; plakietki wotywnie z XVII-XIX w. W kruchcie marmurowe tablice nagrobne okolicznych ziemian Oryginalne dzwony barokowe zrabowane przez okupantów, zachowany sygnarek z pękniętym sercem, obecne poewangelickie.

Figurka barokowa MB Skępskiej – (> 0,6 km) w bramie kopia- (oryginał dłuta Miłkowskiego z k. XIX w., ob. w prezbiterium)

Cmentarz przykościelny (> 0,6 km) z nagrobkami z pocz. XIX w. i pieczarą w otoczeniu kasztanowców i dębu.

Kapliczka Matki Bożej Różańcowej – powojenna, w drodze do Witowęża

Pomnik – krzyż (> 0,8 km) dziękczynny (*Boża Męka*) za oswobodzenie z kajdan niewoli z 1946 r

Cmentarz katolicki (> 1,1 km) z II poł. XIX w. z nagrobkami ziemian, kowalką artystyczną, grobem powstańca 1864 roku, nauczyciela w szkole rosyjskiej, uczestnika wojny 1920 r, żołnierzy AK, LWP

Jackowo – (> 3,6 km) wieś, pozostałości cmentarz ewangelickiego z XX w.,

Steklinek – (> 6,5 km) wieś z XIV w. w dobrach Zielińskich h. Świnka, dwór Nałęczów spalony, przebudowany ze spichlerza, **park podworski** z XIX w., kilkudziesiąt gatunków drzew (lipa, topola, buk),

frag. zabudowań podworskich, brama ; **chałupy drewniane** tzw. „Poniatówki” po parcelacji wsi z lat 1937-1938; w dawnej szkole - *Tratwa*-ośrodek rehabilitacji. Krzyże i kapliczki w drodze na Jackowo (1934), na Wygodę.

Jeziro Steklińskie – widoki na pięknie usytuowane jezioro polodowcowe, rynnowe, głębokość do 18m., ciekawe endemitowe formy roślinności.

Hornówek – (> 9,6 km) wieś (gm. Kikół)- dworek eklektyczny z XIX w., z bramą wjazdową.

Mazowsze – (> 13,2 km) - wieś z pocz. XIII wieku, siedziba mazowieckich h. Doliwa, dawna świątynia spalona. Obecny- z pocz. 1900 r. –**kościół neogotycki** pw. św. Marcina z przepiękną elewacją ceglana i kompletnym wyposażeniem neogotyckim, ołtarzem głównym, malowidłami, amboną. W ołtarzu bocznym – modernistyczny ołtarz WMB X.

Dunikowskiego. Na **cmentarzu katolickim** – kaplica Lissowskich, ciekawe nagrobki z pocz. XX w., widok na **jeziro Kijaszowskie**. W centrum wsi pomnik 10 pomordowanych w cz. II wojny. Kapliczka z MBS Skępską (na Świątosław) i figura Chrystusa.

Mazowsze Parcele- kilka tzw. *besarabek*, drewnianych budynków z cz. wojny.

Kijaszkowo- (> 15,2 km) .most oddzielający stawy rybne na Lubiance -Niedźwiadce od jeziora **,park podworski** (40 gatunków) z pięknymi okazami dębów, lip, klonów (ob. w ośrodku), dworek Łukowskich z XVII w., później neoklasycystyczny Lissowskich - zniszczony po wojnie (lata 70-te). Kapliczka przydrożna

Kijaszkówiec – wieś z dóbr Zielińskich * możliwość odbicia >3,5 km do wsi **Liciszewy**, była tyśiąclatka, nad *jeziorem Liciszewskim* cmentarz ewangelicki z nagrobkami i tumbami

Trutowo – (> 18,5 km) (gm. Kikół)- piękny kościół barokowy z XVII w. z barokowym i

późniejszym wyposażeniem, polichromią, ołtarzami, amboną i **klasztorem karmelitów** z XVIII w., Dwór ziemiański.

Wola – (> 21,5 km) (gm. Kikół), ślady parku podworskiego i dworku z XIX w., cm. kat.

Niedźwiedź – (> 23,5 km) (gm. Kikół) - klasycyzujący dworek ziemiański z XIX w., frag. wiekowej alei dębowej, kapliczka.

Grodzisko wczesnośredniowieczne, **Steklin-Niedźwiedź**- (> 25 km) znaleziska arch. podw. z VI

w. (min. broń i misa), w XI wieku ośrodek kasztelanii grodowej (zapisany w falsyfikacie mogileńskim w r. 1065), zachowany majdan grodziska, cenne znaleziska, gród spalony podczas najazdów pruskich, litewskich, jaćwieskich w.XII w.

Ośrodek agroturystyczny- *Niedźwiedzi Jar*

Steklin – (> 27 km) wieś co najmniej z XIV w., Doliwów, Świnków; **dwór**

Zielińskich/Linowskich **późnoklasycystyczny** - poł .XIX w., z pięknym parkiem z wieloma okazami drzewostanu, kilkadziesiąt gatunków, aleja lipowa do jeziora, jesiony, 150-letnie drzewa; po wojnie PGR, ob. pryw., zachowany obiekt przydworski, folwarczny ze spichlerzem z 1913 roku .

W pobliżu krzyż oraz **kapliczka z figurką MB Skępskiej** przy trasie nr 10, (wg legendy popowstańcza – na ziemi dobrzyńskiej).

Steklin-Szkleniec- (> 28,5km) kapliczka MB N

* możliwość odbicia > 4 km do wsi

Makowska - kościół z 1930 r modernistyczny , poewangelicki: odrestaurowany duży cmentarz ewangelicki (*akcja CZYŻ-NIE - Tak trzeba*), chata poolęderska

Osówka – (> 29,5 km) wieś, zabudowania z pocz. XX w., krzyż metalowy z końca XIX w., kapliczka neogotycka z pocz. XX., pastorówka w drodze na Makowska i 400-letni cis.

*Karawaka z 1831 r, ślad po wiatraku w **Witowężu**

Wygodą- (> 33,5 km) - kapliczka z figurką MB Skępskiej z pocz. XX w. (odrestaurowaną- *Śladami Przeszłości*), wiadukt kolejowy, widok na pradolinę jeziora Steklin.

Powrót do Czernikowa (35 km)- chodnikiem

zdj .D. Chrobak, T. Rózewicki, mapa- A. Mielniczuk, loga- D.Janiszewki, D.Chrobak. oprac. D. Chrobak, P. Buczyński znakowanie trasy:W. Wiczorkowski, M.Kielbasiński

WOKÓŁ PRADOLINY JEZIORA STEKLIŃSKIEGO II ścieżka rowerowa PTTK po GMINIE CZERNIKOWO

z okazji 700-lecia

Czernikowa

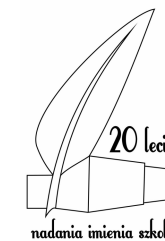
POWIAT TORUŃSKI
WOJ. KUJAWSKO-POMORSKIE

ŚLADAMI
PRZESZŁOŚCI

SP im. K.K. Baczyńskiego w Czernikowie

20-lecie nadania imienia

